

Literatuur, Artikelen en Arresten

Rechten | Universiteit Utrecht

2026 - 2027

UURE-1028-044 | €9,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

Join de appgroep van jouw studie!

Wat biedt de Whatsappgroep?

- Je kan al je vragen stellen over de studie
- Gebruik maken van exclusieve kortingscodes
- Op de hoogte te blijven van belangrijke updates
- Direct contact leggen met andere studenten uit jouw jaar
- Gratis samenvattingen, oefenvragen en meer!

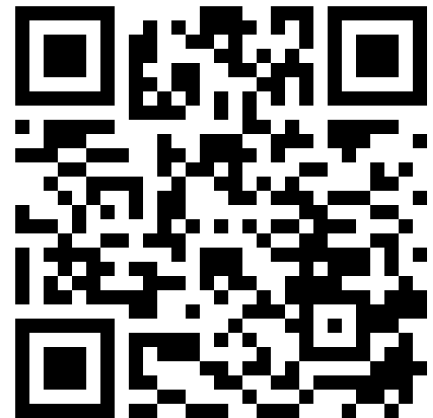

Join de groep in 3 stappen!

Stap 1: scan de QR code

Stap 2: zoek jouw universiteit

Stap 3: zoek je studie en join de groep!

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuur, arresten, artikelen samenvatting** van het vak **Materieel Recht**, dat je volgt in blok 1 van het tweede jaar van de bachelor Rechtsgeleerdheid aan Utrecht Universiteit. Bij Materieel recht leer je welke rechten, plichten en regels gelden binnen verschillende rechtsgebieden, zoals strafrecht, verbintenissenrecht en goederenrecht.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

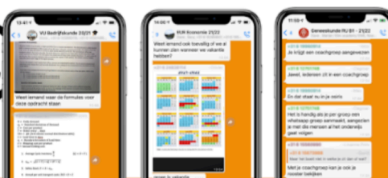
Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **20 oktober** verstuurd en bevat **week 1 t/m 6**. Omdat **week 7** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

	Stof	Datum
Week 1	Week 1: Legaliteit en de structuur van het strafbare feit	07-09-2026
Week 2	Week 2: Causaliteit en wederrechtelijkheid	14-09-2026
Week 3	Week 3: Opzet en Schuld	21-09-2026
Week 4	Week 4: Strafuitsluitingsgronden	28-09-2026
Week 5	Week 5: Poging, voorbereiding en vrijwillige terugtred	04-10-2026
Week 6	Week 6: Deelneming	11-10-2026
Week 7	Week 7: Functionele daders, rechtspersonen en feitelijke leidinggevers	18-10-2026

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Inhoudsopgave	3
Week 1: Legaliteit en de structuur van het strafbare feit	4
Literatuur	4
Kelk & de Jong	4
Keijser, J.W. de, 'Theoretische reflectie. De vergeten basis voor een bezonnen rechtspleging'.	21
De Hullu & van Kempen, 'Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht', hoofdstuk II, paragraaf 3.	27
Arrestenoverzicht week 1	30
Week 2: Causaliteit en wederrechtelijkheid	36
Literatuur	36
Kelk & de Jong	36
Arrestenoverzicht week 2	44
Week 3: Opzet en schuld	49
Literatuur	49
Kelk & de Jong	49
Arrestenoverzicht week 3	58
Week 4: Strafuitsluitingsgronden	65
Literatuur	65
Kelk & de Jong	65
Boer, T. den & J. van Mulbregt, 'Toerekening in tweedracht: een juridisch-gedragskundig perspectief'	74
Arrestenoverzicht week 4	77
Week 5: Poging, voorbereiding en willekeurige terugtred	80
Literatuur	80
Kelk & de Jong	80
Woude, M. van der & E. van Sliedregt, 'De risicosamenleving vs strafwetenschap?'	84
Arrestenoverzicht week 5	89
Week 6: Deelneming	98
Literatuur	98
Kelk & de Jong	98
Arrestenoverzicht week 6	107
Week 7: functionele daders, rechtspersonen en feitelijke leidinggevers	114
Literatuur	114
Kelk & de Jong	114
Arrestenoverzicht week 7	121

Week 1: Legaliteit en de structuur van het strafbare feit

Literatuur

Dit is een samenvatting hoofdstuk 1 (§1.2, 1.3, 1.7, 1.8, 1.9.1 en 1.9.2), H2 (§2.1 t/m 2.4), H7 (§7.1), H11 (§11.4) van Kelk/ de Jong, Studieboek materieel strafrecht, Wolters Kluwer 2023, achtste druk.

Daarnaast is de volgende literatuur samengevat:

- *'Theoretische reflectie. De vergeten basis voor een bezonnen rechtspleging' van J.W de Keiser, Delikt en Delinkwent 2001, p. 390-415.*
- *Hoofdstuk II, §3 van De Hullu & van Kempen, Materieel strafrecht. Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht, Wolters Kluwer 2024.*

Kelk & de Jong

Essentie van het Nederlandse strafrecht

Het wetboek van Strafrecht zoals we die nu kennen trad in 1886 in werking. In Nederland had tot op dat moment de Franse Code Penal gegolden. Dit was een van de laatste uitvloeisels van de Franse overheersing. In het nieuwe wetboek van 1886 werd allereerst korte metten gemaakt met een aantal zeer onvaderlandse sancties, zoals levenslange dwangarbeid, deportatie, de 'mort civile' en de algemene verbeurdverklaring. Geheel in de stijl van het klassieke denken muntte het wetboek uit door grote soberheid en eenvoud, ook in vergelijking met buitenlandse strafwetboeken van die tijd: het kende (en kent nog) geen driedeling, maar een tweedeling van strafbare feiten. Er werd gekozen voor de vrijheidsstraf als de belangrijkste strafsoort.

Van groot belang werd geacht dat de rechter een grote vrijheid toekomt ter zake van de straftoemeting: deze beweegt zich tussen algemene wettelijke minima per strafsoort en bijzondere per strafbepaling verschillende strafmaxima. Het vertrouwen in de rechter dat hieruit bleek, was een zwaarwegend aspect van het nieuwe strafrecht. Er werd met betrekking tot de reikwijdte van het strafrecht een grote terughoudendheid betracht en de delictsomschrijvingen werden sober geredigeerd: *zelden werden delicten gedifferentieerd naar bijzondere motieven.*

Het Nederlandse strafrecht is een compromis geworden en gebleven **tussen de Klassieke Richting en de Moderne Richting**. Gesproken wordt dan ook over de dominantie van de 'verenigingstheorie' in het Nederlandse strafrecht-klimaat, inhoudende dat de vergelding weliswaar de grondslag van de straf is en daarvan de proportionaliteit bepaalt, doch dat bijzondere, mede gedragskundig gekleurde, doelen in concreto de binnen de grenzen van de vergelding op te leggen straf bepalen. Te denken valt in het bijzonder aan de speciale preventie en aan de conflictoplossing. Het belang van rechtswaarborgen ten behoeve van de rechtszekerheid van de verdachte en het belang van diens resocialisering en tevens van de bescherming van de maatschappij gaan hand in hand. Dit neemt niet weg dat in dit permanente spanningsveld gedurende de ene periode de beschermingsslinger meer uitsloeg in de richting van de dader en diens rechtspositie en in de andere periode meer in de richting van de samenleving en haar belangen.

Het *ultimum remedium*

Onze strafrechtscultuur wordt traditioneel getekend door het begrip terughoudendheid.

Het strafrecht wordt als een *ultimum remedium*, uiterste redmiddel, bestempeld. Straf is een opzettelijk (door de overheid) aan de burger **toegebracht leed** op grond van een normoverschrijding. Met het strafrecht moet men daarom voorzichtig zijn: de opzettelijke toevoeging van leed komt per definitie neer op het snijden in het eigen vlees.

Wanneer de wetgever bepaald gedrag strafbaar heeft gesteld, moet het strafrecht toch met terughoudendheid worden toegepast. Niet voor niets kennen we in ons strafprocesrecht het opportuniteitsbeginsel, en kan de strafrechter bij elk strafbaar feit afzien van strafoplegging (zie het rechterlijk pardon in **art. 9a Sr**) of eventueel volstaan met een uiterst lage straf (het algemeen wettelijk strafminimum).

Voorbeeld

Stel dat een jongere een klein snoepje steelt uit een supermarkt. Juridisch gezien is dit diefstal en dus strafbaar. Toch kan de officier van justitie besluiten om de jongere niet te vervolgen, maar hem een waarschuwing te geven. Het strafrecht wordt in dit geval niet ingezet, omdat de schade klein is en het buitensporig zou zijn om een jongere hiermee aan het strafproces te onderwerpen. Dit laat zien hoe het strafrecht terughoudend wordt toegepast als *ultimum remedium*.

De verschillende richtingen en hun rechtvaardiging van het strafrecht

De absolute vergeldingstheorieën

Het waren vooral Duitse filosofen, onder wie Kant en Hegel, die rond het begin van de negentiende eeuw hun opvattingen debiteerden, welke tot de zogeheten absolute vergeldingstheorieën worden gerekend. Het misdrijf vormt hierin de grondslag van de straf; de straf vindt dus in het misdrijf zelf haar rechtvaardiging, geheel los van het effect. Het doel is in deze gedachte ondergeschikt.

Voorbeeld

Denk aan iemand die expres een ander zwaar verwondt. Volgens de absolute vergeldingstheorie moet hij gestraft worden, puur omdat hij het misdrijf heeft gepleegd. Het maakt hierbij niet uit of die straf de samenleving veiliger maakt: de straf is gerechtvaardigd door de daad zelf.

De Klassieke Richting

Het eigene van de absolute theorieën is dat met de rechtsgrond van de straf tevens het doel daarvan is gegeven: de vergelding. Dit neemt niet weg dat daarnaast nog andere doelen beoogd kunnen worden. Ook de klassieke richting in het strafrecht huldigde het beginsel van de vergelding, en wel als grondslag van de straf. Essentieel uitgangspunt voor het strafrecht was de gedachte van *le contrat social*, het maatschappelijke contract, dat geacht werd door de burgers onderling te zijn gesloten als basis voor de uitoefening van overheidsmacht. Het klassieke strafrecht paste ook goed in de liberale rechtsstaat van de negentiende eeuw: de vrijheid van de burger stond voorop en de staat onthield zich in beginsel van ingrijpen. **De kern van deze visie was:** het maximale geluk voor een maximaal aantal mensen. Dat wordt in de eerste plaats bewerkstelligd door voorkoming van criminaliteit, die beter is dan haar bestraffing en voorts door behoorlijke wetgeving, die de kunst verstaat de mensen een maximum aan welzijn te verzekeren of hun een minimum aan leed aan te doen.

De relatieve of doeltheorieën

In deze theorieën wordt de rechtsgrond van de straf bepaald door het doel, dit in tegenstelling tot de absolute theorieën, waar het doel door de rechtsgrond, de vergelding, wordt bepaald.

Voorbeeld

Stel dat iemand een inbraak pleegt en de rechter geeft hem een gevangenisstraf van zes maanden. Het doel is hier niet alleen om hem leed toe te voegen, maar vooral om te voorkomen dat hij opnieuw inbreekt. Dit is straf met een toekomstgericht doel: het beschermen van de samenleving.

Moderne richting

Ging het in het klassieke strafrecht om de optimale respectering van de vrijheid van de burger, waarop slechts door nauw omgrensde wettelijke delictsomschrijvingen inbreuken mochten worden gemaakt in geval de burger als het ware naar eigen verkiezing een delict begaan had, in de Moderne Richting werd in de eerste plaats uitgegaan van buiten zijn vrije wil gelegen invloeden, waaraan de burger in dienst handelen onderhevig is (bijvoorbeeld zijn psychische afwijking, opvoeding, milieu of de samenleving) en die een bepaalde ingreep of maatregel behoeven, welke uit kracht van z'n doelmatigheid is gerechtvaardigd.

De verenigingstheorie

De dominante strafrechtscultuur in ons land staat nog steeds in het teken van de synthese van de verschillende strafrechtstheorieën: de zogeheten **verenigingstheorie** is sterk bepalend voor ons strafrechtelijk denken en voor onze strafrechtspraktijk. In deze theorie wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen **de rechtsgrond enerzijds en het doel van het strafrecht anderzijds**. De vergelding vormt in deze gemengde gedachte de grondslag van de straf, dat wil zeggen de rechtvaardiging daarvan. De vergelding moge een bepaalde straf rechtvaardigen, maar biedt tegelijkertijd bescherming aan de verdachte in die zin dat deze uit hoofde van de proportionaliteit in relatie tot de ernst van de daad en het verwijt dat hem daarvan mag worden gemaakt een bovengrens vormt tot waar de strafrechter bij de straftoemeting gerechtigd is te gaan.

Voorbeeld

Stel dat iemand geweld gebruikt tijdens een voetbalwedstrijd. Volgens de verenigingstheorie wordt hij gestraft omdat hij schuld heeft (vergelding), maar de straf kan ook helpen om herhaling te voorkomen en anderen af te schrikken. De rechter houdt dus rekening met meerdere doelen tegelijk.

Het strafrecht na de oorlog: paternalistisch-humaan

Na de Tweede Wereldoorlog kenmerkte het Nederlandse strafrecht zich door een paternalistisch-humane signatuur, zij het dat er onder die aanduiding verschillende thema's konden worden onderscheiden. In dit verband is in de eerste plaats het rationele humanisme te onderscheiden, waarmee het werk van de hoogleraar Vrij kan worden getypeerd, die met zijn bekende leer van de 'subsocialiteit' een theoretisch referentiekader schiep voor de gerechtelijke autoriteiten bij het vervullen van hun discretionaire bevoegdheden.

In de tweede plaats was daar het ethisch humanisme, zoals verdedigd door hoogleraar Pompe, die in zijn 'delinquent-centred' wijze van denken de mens als uitgangspunt nam, die in beginsel verantwoordelijk is voor zijn daden.